

PRENUMERATA.

Rocznie 36 Mk., Kr. 66,
półrocznie 18 Mk., Kr. 33,
kwartalnie 9 Mk., Kr.
16.50.

ZA GRANICĄ:

Rocznie 48 mk., półrocz-
nie 24 mk., kwartalnie
12 mk.

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

WYCHODZI CODZIENNIE Z WYJĄTKIEM NIEDZIELI I ŚWIĄT.

OGŁOSZENIA.

Opłata za wiersz drob-
no pisma (petit) po tek-
ście 1 mk.

Numer pojedynczy
20 fenigów.

Redakcja i Administracja Miodowa Nr. 20.

Redakcja otwarta od 9 — 3 p. p.

Redaktor przyjmuje od 1 — 2 p. p.

Telef. red. 44-05.

Telef. admin. 44-50.

DZIAŁ URZĘDOWY.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych w przedmiocie Organizacji Odbudowy Rolnictwa i Pomocy Rolnej.

§ 1. Stosownie do Rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 22 marca 1919 r. Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych podejmuje akcję Odbudowy Rolnictwa i Pomocy Rolnej, mającą na celu współdziałanie w podniesieniu wytwórczości rolnej w Państwie oraz udzielanie pomocy najbardziej zniszczonym gospodarstwom rolnym przez dostarczenie potrzebnych nasion, narzędzi, inwentarzy i t. p.

§ 2. Dla uskutecznienia powyższych zadań Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych prowadzi szczegółowe badania potrzeb rolnych w kraju i tworzy w tym celu odpowiednie okręgi-obwody, powierzając je opiece wyznaczonych do tego inspektorów rolnictwa.

§ 3. Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych opiera swoją działalność na miejscowych organizacjach gospodarczo-społecznych, powołując do życia przy ich pomocy Komitety Pomocy Rolnej (Gminne i Powiatowe).

§ 4. Gminny Komitet Pomocy Rolnej składa się z pięciu osób, wybranych za wzajemnym porozumieniem przez Radę Gminne i miejscowe organizacje gospodarcze, oraz przedstawicieli zainteresowanej ludności. Wybór członków Komitetu i prace jego odbywają się pod kontrolą przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, który udziela Komitetowi wskazówek co do zakresu i sposobu jego działalności oraz rozstraca nad tą działalnością opiekę rządową. Do udziału w pracach Komitetu ma prawo zapraszać według swego uznania inne osoby z głosem doradczym.

§ 5. Komitet Powiatowy Pomocy Rolnej tworzą dwaj przedstawiciele Sejmików Powiatowych, dwaj delegaci miejscowych instytucji gospodarczych oraz przedstawiciele Komitetów Gminnych po jednym z każdej gminy. Komitet powołuje z pośród siebie 5 osób, którym powierza załatwianie spraw w zakresie działania Komitetu. Komisarz powiatowy lub jego przedstawiciel i Inspektor Rolnictwa wchodzi z urzędu w skład Komitetu Powiatowego.

§ 6. Komitet Powiatowy Pomocy Rolnej urzęduje jako ciało doradcze pod kontrolą przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, który rozstraca nad działalnością Komitetu opiekę rządową.

§ 7. Zakres czynności Komitetu Gminnego Pomocy Rolnej:

Do zakresu pracy Komitetu Gminnego Pomocy Rolnej należy:

a) zbieranie szczegółowych wiadomości o potrzebach miejscowej ludności rolnej, dotyczących zasiewów wiosennych i ozimych;

b) określanie istotnych niezbędnych potrzeb co do nasion i inwentarzy żywych i martwych gospodarstw małorolnych i większej własności;

c) czuwanie nad prawidłowym dostarczaniem udzielonych produktów i inwentarzy;

d) zorganizowanie dostawy i remontu inwentarza, niezbędnego dla zniszczonych gospodarstw;

e) udzielanie instrukcji i wskazówek z zakresu gospodarstwa rolnego.

§ 8. Zakres czynności Komitetu Powiatowego Pomocy Rolnej:

Komitety Powiatowe:

a) utrzymują stały kontakt i kierują pracami Komitetów Gminnych w celu zbierania niezbędnych danych statystycznych oraz informacji o stanie dokonanych prac;

b) przeprowadzają repartycje inwentarza i nasion, oraz kontrolę nad ich użytkowaniem;

c) na podstawie uzyskanych materiałów wydają opinie, opracowują wnioski w przedmiocie przyznawania ulg przy podziale nasion i inwentarzy, i wraz ze źródłowym uzasadnieniem przedstawiają je za pośrednictwem

miejscowego Inspektora Rolnego do uznania Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 9. Dla przeprowadzenia sprzedaży, repartycji oraz rozrachunków za inwentarze, nasiona i inne materiały, dostarczone przez siebie, Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych korzysta z pomocy instytucji społecznych, Kooperatyw, Syndykatów, Kółek Rolniczych, Hurtowni R. G. O., stosownie do porozumienia z nimi.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:

(—) Janicki.

Warszawa, dnia 15 kwietnia 1919 r.

INSTRUKCJA

dla Komitetów Pomocy Rolnej.

I.

W powiatach zniszczonych przez wojnę powstają Komitety Pomocy Rolnej gminne i powiatowe.

II.

Gminny Komitet Pomocy Rolnej składa się z pięciu osób, wybranych za wzajemnym porozumieniem przez Radę Gminne i miejscowe organizacje gospodarcze, oraz przedstawicieli zainteresowanej ludności. Wybór członków Komitetu i prace jego odbywają się pod kontrolą przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, który udziela Komitetowi wskazówek, co do zakresu i sposobu jego działalności, oraz rozstraca nad tą działalnością opiekę rządową. Do udziału w pracach Komitetu ma prawo zapraszać według swego uznania inne osoby z głosem doradczym.

III.

Komitet powiatowy Pomocy Rolnej tworzą dwaj przedstawiciele Sejmików powiatowych, dwaj delegaci miejscowych instytucji gospodarczych, oraz przedstawiciele Komitetów gminnych, po jednym z każdej gminy. Komitet powołuje z pośród siebie 5 osób, którym powierza załatwianie spraw w zakresie działania Komitetu. Komisarz powiatowy lub jego przedstawiciel i Inspektor Rolnictwa wchodzi z urzędu w skład Komitetu Powiatowego.

IV.

Komitet Gminny Pomocy Rolnej ma za zadanie okazywanie pomocy w okręgu swojej gminy gospodarstwom, które nie są w stanie przeprowadzić o własnych siłach zasiewów wiosennych, poznać ich potrzeby i zarejestrować je według wzorów, opracowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych, przesłanych przez Komitet Powiatowy Pomocy Rolnej.

V.

Po stwierdzeniu potrzeb poszczególnych gospodarstw, zniszczonych przez wojnę, Komitet Gminny Pomocy Rolnej spisuje gospodarstwa potrzebujące pomocy rolnej, sporządza wykazy imienne gospodarstw każdej wsi z podaniem ilości potrzebnych żywych i martwych inwentarzy i nasion, określa wysokość i warunki wymaganego kredytu z wyjaśnieniem stanu materialnego osób, potrzebujących pomocy, wykazuje przestrzeń ziemi ornej, pozostającej odłogiem, przyczem pilnuje, by wysokość przyznanego kredytu nie przewyższała 50 marek na morgę posiadanej ziemi i przesyła wykazy do Komitetu Powiatowego P. R.

VI.

Zależnie od zarządzenia Komitetu Powiatowego Komitet Rolnej Komitet Gminny Pomocy Rolnej skierowuje maszyny i narzędzia rolnicze, nasiona i inny inwentarz, przeznaczony przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych na pomoc ludności zrujnowanej przez wojnę i prowadzi kontrolę nad ich użytkowaniem.

VII.

Komitety Gminne Pomocy Rolnej organizują dostawy nasion, inwentarzy na miejsce ich przeznaczenia i pomagają ludności w zasianiu pól, organizują miejscową ludność w celu pomocy wzajemnej.

VIII.

Komitety Powiatowe Pomocy Rolnej obowiązują:

a) określenie istotnych i niezbędnych potrzeb drobnych gospodarstw i większej własności;

b) czuwanie nad terminowym zebraniem potrzebnych produktów i inwentarzy;

c) zaopiekowanie się temi inwentarzami i nasionami, które przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych mogłyby być dostarczone dla potrzeb ludności;

d) sprawdzanie i zatwierdzanie wniosków, przedstawionych przez Komitety Gminne Pomocy Rolnej, oraz czuwanie nad tem, by przyznane kredyty nie przekraczały norm, przyjętych przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych (art. 5);

e) informowanie Wydziału Odbudowy Rolnictwa Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych o stanie gospodarstw rolnych w powiecie, o ich potrzebach rolnych i o koniecznych zarządzeniach dla ochrony i zabezpieczenia posiewów wiosennych i ozimych;

f) techniczne wykonanie wszelkich zarządzeń Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

IX.

Akcja Komitetów Gminnych i Powiatowych Pomocy Rolnej obejmuje właścicieli nieuprawnionych obszarów, lecz i dzierżawców tych gruntów na mocy ustawy za Nr. 235 (Diennik Praw Nr. 23) z dnia 11.III.19 r., zatwierdzonej przez Sejm dn. 8 marca 1919 r.

X.

W razie, gdyby wynikły nieporozumienia pomiędzy zainteresowaną ludnością a powołanymi Komitetami Pomocy Rolnej, Komitet winien niezwłocznie powiadomić o tem Inspektora Rolnictwa Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, który na miejscu sprawę zbada i spór rozstrzygnie.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:

(—) Janicki.

Warszawa, dnia 15 kwietnia 1919 r.

INSTRUKCJA

w przedmiocie przyjmowania, oszacowania i sprzedaży narzędzi rolniczych, inwentarzy żywych i martwych, oraz nasion — przeznaczonych na pomoc rolną dla gospodarstw zniszczonych przez wojnę.

§ 1.

Inwentarze żywe i martwe, pozostałe po byłych władzach okupacyjnych, przechodzą pod zarządek Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 2.

Przekazane inwentarze klasyfikują się na dwie kategorie:

- I) dla gospodarstw małorolnych i
- II) dla większej własności.

§ 3.

Maszyny i narzędzia rolnicze, przybywające do dyspozycji Komitetów Pomocy Rolnej, są oglądane i rejestrowane na stacji przybycia przez przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych lub inspektora rolnictwa i przedstawiciela instytucji, podejmującej się magazynowania i sprzedaży tych narzędzi.

§ 4.

Po spisaniu aktu przyjęcia inwentarza żywego i martwego, oraz nasion za odpowiednim pokwitowa-

niem na akcie, inwentarz cały oddaje się pod opiekę instytucji, która przyjęła odpowiednie zobowiązania względem Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, przyczem akt przyjęcia przed odesłaniem do Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych winien być wpisany w osobną księgę inwentarza. Odpisy wymienionego aktu pozostają u miejscowego inspektora rolnictwa i instytucji, przyjmującej inwentarz na przechowanie. Oryginał zaś winien być listem poleconym wysłany do Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych przez inspektora rolnictwa, który załącza przy tem swoją opinię o użytkowaniu inwentarza, które wymagają naprawy, lub są niezdadne do użytku. W razie potrzeby naprawy należy powiadomić, czy naprawa mogłaby być przeprowadzona na miejscu i jakich wymagałyby kosztów.

§ 5.

Przy spisywaniu aktu należy wyszczególnić:

- rodzaj inwentarza,
- markę,
- wartość użytkową, (nowe, stare, używane, niezdadne do użytku, nadające się do użytku, nadające się do naprawy, nienadające się do naprawy i t. d.).

§ 6.

Przy ustalaniu cen na narzędzia i maszyny rolnicze obowiązują następujące zasady:

Ceny ustala „Komisja Oceny“, w skład której wchodzi:

- 1) przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych lub Inspektor Rolnictwa jako przewodniczący,
- 2) przedstawiciel instytucji, pośredniczącej w sprzedaży inwentarza i nasion,
- 3) przedstawiciel miejscowego Komitetu Pomocy Rolnej i
- 4) w charakterze rzeczoznawców, z głosem doradczym, przedstawiciel Związku Ziemi i przedstawiciel Kółka Rolniczego.

§ 7.

Za podstawę ustalenia cen „Komisja Oceny“ przyjmuje ceny rynkowe, posługując się cennikami istniejących instytucji handlowych, przyczem komisja ma baczyć, by ocena inwentarza odpowiadała rzeczywistej jego wartości. Cenę sprzedażną określa się przez dodanie do ustalonej ceny zasadniczej prowizji, przewidywanej dla każdej pośredniczącej instytucji przez umowę, zawartą z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, oraz kosztów frachtu.

§ 8.

Po ustaleniu cen dla każdej przybywającej partii narzędzi, maszyn, nasion i innych inwentarzy, „Komisja Oceny“ sporządza protokół z wyszczególnieniem pozycji, z których się składa cena sprzedażna. Protokół aktu przyjęcia i oceny wpisuje się do specjalnej księgi za podpisami osób, które uczestniczyły w spisaniu protokołu. Oryginał Inspektor Rolnictwa odsyła za pokwitowaniem do Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 9.

Odpisy protokołów o nasionach, narzędziach i inwentarzach, przybywających na miejsce przeznaczenia z podaniem cen, winny być przesłane do Komitetów Powiatowych Pomocy Rolnej, które prowadzą ściśle ewidencję przeznaczonych dla podziału inwentarzy i nasion.

§ 10.

Zasadniczą cenę nasion ustala i przesyła do wiadomości pośredniczących instytucji Państwowy Urząd Zbożowy, ceny zaś sprzedażne na zasadach wyżej oznaczonych określa „Komisja Oceny“.

§ 11.

Sprzedaż inwentarzy i nasion odbywa się na zasadzie zaświadczeń, wydawanych przez odpowiednie Komitety Powiatowe Pomocy Rolnej, przyczem wrazie sprzedaży na raty instytucja rodzicielsza odbiera od nabywców odpowiednie zobowiązania.

§ 12.

Nabywcami inwentarzy, narzędzi i nasion mogą być wszyscy bez wyjątku właściciele zniszczonych gospodarstw, zakwalifikowani przez odpowiednie Komitety Pomocy Rolnej w obrębie powiatów, w których powstają Komitety Pomocy Rolnej, również i z tego prawa korzystają dzierżawcy gruntów pozostających odłogiem i dzierżawionych na mocy tymczasowej ustawy z dn. 8 marca 1918 r., zatwierdzonej przez Sejm.

§ 13.

Zakwalifikowanym przez Komitety Powiatowe gospodarstwom rolnym przysługuje prawo korzystania z bezprocentowego kredytu przy kupnie i rozłożeniu wplat na raty. Przewidziane są trzy kategorie nabywców zależnie od stanu ich zamożności, według norm następujących:

Kategoria I-sza: przewiduje całkowitą wypłatę przy odbiorze.

Kategoria II-a: przewiduje wypłatę ½ ceny sprzedażnej przy odbiorze, reszta należności 1-go października 1919 roku.

Kategoria III-a: przewiduje 2 raty, należność podlega zwrotowi w terminach następujących:

1-sza rata należności — 1 paźdź. 1921 r.

2-ga pozostała ½ nal. 1 paźdź. 1922 r.

§ 14.

Wrazie potrzeby Komitety Powiatowe Pomocy Rolnej przy współudziale odpowiednich instytucji współdzielczych organizują wypożyczalnie narzędzi, maszyn rolniczych i inwentarzy.

§ 15.

Zasady użytkowania narzędzi lub inwentarzy, znajdujących się w wypożyczalni i przeznaczonych dla drobnej własności, opracowują miejscowe Komitety Pomocy Rolnej, uwzględniając lokalne warunki i potrzeby.

§ 16.

Spis kompletu inwentarzy z podaniem wykazu osób lub instytucji odpowiedzialnych za całość danego kompletu na zatwierdzenie winien być przesłany do Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:

(—) Janicki.

Warszawa, dnia 15 kwietnia 1919 r.

ROZPORZĄDZENIE

Ministerstwa Skarbu w przedmiocie marek stemplowych.

Wobec tego, że Kasy powiatowe na obszarze byłej okupacji austriacko-węgierskiej już zostały zaopatrzone we wszystkie rodzaje polskich marek stemplowych, zarządza się:

Używanie marek stemplowych, wydanych przez władzę okupacyjną austriacko-węgierską, dozwolone jest tylko do końca kwietnia 1919 roku.

Użycie takich marek stemplowych po terminie powyższym nie będzie uznane za dopełnienie obowiązku uiszczenia opłaty skarbowej.

Minister Skarbu:

(—) Karpiński.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Kolei Żelaznych o zastosowaniu do przewozu ziemniaków w ładunkach wagonowych taryfy klasy Nr. 3.

Na zasadzie dekretu Naczelnika Państwa z dnia 7 lutego r. b. Nr. 152 i osiągniętego porozumienia z Ministerstwami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu postanawiam, aby z dn. 16 kwietnia r. b. aż do odwołania do wagonowych transportów ziemniaków sadowozniaków stosowaną była: na kolejach Okręgu Warszawskiego taryfa klasy 3-iej, a na kolejach Okręgu Radomskiego — wyjątkowa taryfa Nr. 3.

Kierownik Ministerstwa:

(—) J. Eberhardt.

Warszawa, dn. 12 kwietnia 1919 r.

NOMINACJE.

Naczelnik Państwa postanowieniem z dnia 11 kwietnia 1919 r. zamianował p. Władysława Skrzyńskiego Podsekretarzem Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych;

— p. Zdzisława Rauszera Głównym Dyrektorem Urzędu Miar w Ministerstwie Przemysłu i Handlu;

— dra Mieczysława Dalkiewicza Szefem Sekcji w Ministerstwie Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Wydział Ekonomiczno-Handlowy Ministerjum Spraw Zagranicznych podaje do wiadomości, że umieszczone ostatnimi dniami wzmianki w pismach

krakowskich o rzekomej zawarciu umów handlowych z państwem Czecho-Słowackiem przez Przedstawicielstwo Polskie w Pradze są fałszywe i nie odpowiadają rzeczywistości.

Z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Wydział Prasowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych komunikuje:

W celu stworzenia na miejscu we Lwowie organizacji, która w sposób możliwie celowy i sprawiedliwy rozdzieliłaby asygnowane przez Sejm dla poszkodowanych przez wojnę lwowian 5 milionów marek, wyjechała wczoraj do Lwowa Komisja międzyministerjalna, złożona z p. K. Sienkiewicza, przedstawiciela Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, p. Gregora, przedstawiciela Ministerstwa Skarbu, i p. Lisickiego, przedstawiciela Ministerstwa Robót Publicznych.

Wobec tego, że w nocy z dnia 19-go na 20-ty kwietnia odbywają się nabożeństwa (Resurekcje), Komisarz Nadzwyczajny m. st. Warszawy i pow. Warszawskiego zniósł na tę noc zakaz przebywania na ulicach miasta po godzinie 12-iej w nocy.

Z Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Większość sadów wiejskich, zwłaszcza u małych rolników, jest wadliwie zakładana i źle pielęgnowana, bo za mało mamy ludzi, którzy umieją racjonalnie wykonywać roboty przy drzewach owocowych. W tem przeświadczeniu Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych urządzi kursy, których zadaniem będzie wykształcenie „pielęgniarzy drzew“.

Kurs rozpocznie się we środę, 23 kwietnia r. b. Zapisy kandydatów przyjmuje i wszelkich wyjaśnień udziela referent ogrodnictwa w Sekcji I Ministerstwa Rolnictwa i D. P., Senatorska Nr. 15.

Kurs jest bezpłatny. Każdy ze słuchaczy otrzymuje mieszkanie i strawne, a opłaca tylko podróż do Warszawy i z powrotem. Każdy obowiązany jest przywieźć własną pościel i posiadać piłkę, noże ogrodnicze i sekator, które może nabyć po przybyciu na kurs.

Kandydaci na słuchaczy muszą być synami włościan lub drobnych rolników, muszą mieć co najmniej 17 lat skończonych, być poddani Państwa Polskiego, umieć po polsku czytać, pisać i rachować i muszą być praktycznie obeznani z ogrodnictwem. Pierwszeństwo mieć będą ogrodnicy zawodowi i wychowawcy szkół rolniczych. Przy zgłoszeniach trzeba przedstawić metrykę, własnoręcznie napisane podanie i oryginały lub uwierzytelnione odpisy świadectw szkolnych i z praktyki odbytej.

Każdy słuchacz poddaje się przepisom, ustanowionym dla pielęgniarzy drzew, i składa zobowiązanie ścisłego ich wykonywania.

Kurs trwać będzie 7 tygodni. Z tego trzy tygodnie na wiosnę (od 23 kwietnia do 14 maja), dwa tygodnie w lecie i dwa tygodnie w jesieni. Zadaniem kursu jest przygotowanie zastępu ludzi, mieszających na wsiach lub w miasteczkach, i dokładnie obeznanych z sadzeniem, pielęgnowaniem drzew owocowych piennych i zwalczaniem pospolitszych szkodników i chorób. Nauczanie odbywać się będzie praktycznie.

Liczba uczestników kursu została ograniczona do 10 osób.

Z Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Wydział Prasowy Min. Pr. i Op. Społ. komunikuje:

Dnia 10 kwietnia r. b. wybuchł strajk służby folwarcznej w powiecie włocławskim i nieszawskim, Min. Pr. i Op. Społ. dla zlikwidowania tego strajku wysłało delegata nadzwyczajnego p. M. Klotta i del. rolnego p. Adamięckiego, którzy w myśl paragrafu 2 „Ustawy o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi“ wezwali obie strony, aby wydelegowały swych przedstawicieli dla zawarcia dobrowolnej umowy.

Związek Ziemi i Włocławsko-Nieszawskie Okręgowe Tow. Rolnicze wydelegowały p.p. Grützmachera, Fintejzyna, Grodzickiego, Cichomskiego i Landowicza, zaś Zw. Zaw. Roln. p.p.: Ciborow...

skiego, Łukawskiego, Przybylskiego, Unieżyckiego i Bieńkowskiego.

Po dwudniowych obradach pod przewodnictwem delegata nadzwyczajnego Min. Pr. i Op. Sp. p. M. Klotta w dn. 13 kwietnia r. b. zawarta została zasadnicza umowa, która ma obowiązywać przy zawarciu indywidualnych umów w okręgu Włocławsko-Nieszawskim.

Główne punkty tej umowy brzmią jak następują:

1) Umowa zawiera się na rok od dn. 1 kwietnia. Obie strony obowiązują 3-miesięczne wypowiedzenie pracy przed upływem terminu umowy najmu.

2) Dzień pracy winien trwać: w czasie zimy, t. j. od 1 października do końca marca — od wschodu do zachodu słońca; latem zaś, t. j. od 1 kwietnia do końca września, od godz. 6 rano do zachodu słońca. Przerwy na jedzenie — w lecie 3 godz., w zimie 1 i pół.

3) Ordynariusz bez najemnika (posylki) otrzyma: pensji rocznej 600 mk. razem z dodatkami drożyznianym, ordynarji 15 ctn. metr. zboża rocznie, opału 8 jednostek opalowych, 250 prętów niedrenowanej albo 200 pręt. drenowanej ziemi pod kartofle, utrzymanie dla 2 krów, prawo trzymania dowolnej liczby trzody chlewnej i drobiu.

4) Pracownik posiadający rodzinę winien otrzymać: mieszkanie złożone z kuchni, izby i komory, oraz odpowiednie pomieszczenie dla swego inwentarza, opału i ziemniaków.

5) Pracodawca opłaca, do czasu wprowadzenia w życie dekretu o kasach chorych: pomoc lekarską i akuszeryjną, szpital i aptekę. Również i naukę tam, gdzie są wymagane osobne dopłaty. O ile w folwarku liczba dzieci od lat 4 — 7 wynosi nie mniej, niż 20, powinna być dla nich otwarta ochronka.

6) Pracodawca opłaca usługi duchowne ordynariuszy. Do czasu wprowadzenia ubezpieczeń, na wypadek pogrzebu, żona lub dzieci zmarłego robotnika folwarcznego powinny otrzymywać przynajmniej przez pół roku pół pensji i pół ordynarji z zachowaniem opału i mieszkania do końca roku służbowego.

7) Trzymanie czeladzi (posylek) z osób postronnych nie jest obowiązujące. Członkowie rodziny pracownika mogą być godzeni na zasadzie osobnej dobrowolnej umowy pracodawcy z najmującym się. Jednak minimum wynagrodzenia dla nich winno wynosić w okresie zimowym 3 mk., w okresie letnim 5 mk. Najemnicy poniżej 16 lat będą otrzymywać wynagrodzenie stosownie do ich pracy. Żony ordynariuszów nie mogą być zmuszane do pracy. Dojenie krów dworskich przez nie może odbywać się tylko na zasadzie osobnej dobrowolnej umowy.

8) Pracownikowi wolno należeć do Zw. Zawodowych. Związki są uważane za reprezentacje robotników.

9) Wrazie złamania niniejszej umowy przez którąkolwiek ze stron lub poszczególnych pracodawców lub robotników danego folwarku rozstrzyga sąd zgodnie z artykułem 15 „Ustawy o załatwianiu zastraw zborowych”.

Wobec zawarcia powyższej umowy strajk w pow. Włocławskim i Nieszawskim zakończył się dn. 13 kwietnia r. b.

LIKWIDACJA B. MONARCHJI AUSTRO-WĘGIERSKIEJ.

Prowadzone dotychczas przez Zastępstwo Komisji Rządzącej pod przewodnictwem posła Gałęckiego czynności likwidacyjne w Wiedniu zostały w marcu r. b. odłączone od Poselstwa i przekazane Głównemu Urzędowi Likwidacyjnemu.

Na skutek instrukcji Głównego Urzędu Likwidacyjnego została podjęta w Wiedniu sprawa niezaspokojonych dotychczas pretensji ludności galicyjskiej z tytułu świadczeń wojennych, które były dotychczas systematycznie pomijane, mimo protestów przedstawicieli polskich przeciwko asygnowaniu przez Rząd Niemiecko-Austrjacki ze wspólnych funduszy bardzo znacznych sum na opłacenie dostawców wojennych i nieuznawaniu pierwszeństwa wypłaty za świadczenia przed należnościami dostawców. Wobec zamierzenia wyasygnowania nowych 50 milionów koron dla dostawców złożył Dr. Różycki, zastępca pełnomocnika G. U. L. w Wiedniu, na posiedzeniu Międzynarodowej Komisji Likwidacyjnej z dnia 29 marca następujące oświadczenie:

„Raz jeszcze oświadczam z całym naciskiem, że dopóki prawo Państwa Polskiego na pełne zadośćuczynienie za wszelkie szkody, wyrządzone przez

wojnę na polskim terytorjum, nie będzie uznane i zrealizowane w zakresie ustalonym przez Konferencję Paryską, zatem, zanim w szczególności pretensje z tytułu świadczeń wojennych nie będą w pełni zaspokojone, Rząd Polski nie jest w ogóle w możności przystąpić do dyskusji nad sprawą zobowiązań b. Monarchji Austro-Węgierskiej”.

„Rząd Polski wychodzi z założenia, że Galicja nie stała się organicznie prowincją austrjacką, lecz stanowiła terytorjum anektowane, które obecnie się wypadków historycznych powraca do dawniejszej wspólności. Nie chodzi więc o likwidację stosunków Galicji do Austrii, lecz o rozrachunek między suwerennym Państwem Polskiem a byłą Monarchją Austro-Węgierską”.

Na ostatnich posiedzeniach w Wiedniu była rozpatrywana też sprawa inwentaryzacji majątku skarbowego b. monarchji Austro-Węgierskiej. Wobec projektu objęcia inwentarzem b. polskich dóbr koronnych oświadczył Dr. Różycki na Konferencji Poselskiej z dnia 27 marca r. b., co następuje:

„Oświadczam w imieniu Rządu Polskiego, że dawne polskie dobra koronne nie powinny podlegać ogólnej inwentaryzacji, ponieważ nigdy nie przeszły w prawne posiadanie Austrii, nie mam jednakże nic przeciw temu, by te dobra były wciągnięte do odrębnego inwentarza, w którym byłoby jednak zaznaczone, że względem nich istniał jedynie stosunek użytkowania, i że rachunek z administracji tych dóbr będzie musiał być złożony”.

Założony też został przez Przedstawiciela Głównego Urzędu Likwidacyjnego protest przeciwko projektowi Ustawy, opracowanemu przez rząd niemiecko-austrjacki o przejściu majątku dworu cesarskiego i b. domu panującego, leżącego w granicach państwa niemiecko-austrjackiego, na własność republiki niemiecko-austrjackiej. Do protestu tego przylączyli się wszyscy pozostali przedstawiciele państw narodowościowych, powstałych na gruzach Austrii.

ROZPORZĄDZENIE

Komisarza Nadzwyczajnego st. m. Warszawy.

Wobec tego, że strajk pracowników instytucji miejskich godzi w najżywniejsze potrzeby życia codziennego całej ludności miasta, — Komisarz Nadzwyczajny m. st. Warszawy i pow. Warszawskiego polecił Wydziałowi Dobroczynności Publicznej Magistratu, Wydziałowi Zaopatrywania m. Warszawy, Zarządowi Cmentarza Powązkowskiego, oraz p.p. Inspektorowi Lekarskiemu i Komendantowi Straży Ogniowej, aby zakomunikowali wszystkim strajkującym funkcjonariuszom, żeby natychmiast przystąpili do swych zajęć; tych zaś funkcjonariuszów, którzy nie stawiają się do swych zajęć w ciągu 12-u godzin od chwili zakomunikowania im powyższego, aby usunąć z zajmowanych stanowisk i zastąpić ich bezrobotnymi, zwracając jednocześnie uwagę strajkującym, że wszelkie usiłowania uniemożliwienia pracy karane będą więzieniem na przeciąg trzech miesięcy.

Dążąc jednocześnie do tego, aby funkcjonariusze miejscy mieli możliwość załatwienia wynikłego konfliktu na drodze zabezpieczającej ich interesy, Komisarz nadzwyczajny polecił jednocześnie wyżej wymienionym Zarządom, i Kierownikom Instytucji Miejskich, aby żądania strajkujących były przedstawione Mieszanej Komisji Rozjemczej, której postanowienia będą obowiązywały obie strony.

Komisarz Nadzwyczajny na m. st. Warszawę i powiat Warszawski.

(—) Fr. Anusz.

ODEZWA LEKARZY.

Od wydziału szpitalnictwa magistratu m. stoł. Warszawy otrzymaliśmy odezwę następującą:

„Po raz trzeci w ciągu ostatnich dwu lat strajkuje służba w szpitalach. I znowu stwierdzić musimy, że braci ta, wymierzona przeciw pracodawcy, godzi przede wszystkim w chorego, który, wstępując w progi szpitala, powierza personelowi szpitalnemu z całym zaufaniem to, co ma najdroższego — zdrowie i życie. Tymczasem, wstrzymanie pracy szpitalnej i dezorganizacja, jakie spowodował strajk służby, uniemożliwiła leczenie i wykonywanie operacji, często niecierpiącej zwłoki, pozabawia chorych niezbędnej opieki, co niektórym życiem przypłacić mogą. Szpitale muszą wstrzymać przyjmowanie chorych, poza tem zaś przewożenie chorych zakaźnych z mieszkań do szpitali jest znacznie ograniczone. Chorzy na tyfus plamisty pozostają w mieszkaniach, szerzą wokół zarazę. Zwłoki nie są wynoszone z sal i nie są grzebane w czasie właściwym. Dezynfekcja i kąpiele wstrzymane. Palnie stanęły i piekarnia w szpitalu Dz. Jezus nieczynna.

Oto kilka przykładów, do czego prowadzi strajk w szpitalach. Broń to niedopuszczalna, wyrządza ona najcięższą krzywdę ludziom, dotkniętym nieszczęściem, a w skutkach swych spada na całe społeczeństwo.

My, lekarze, patrząc na to wszystko bezpośrednio, najenergiczniej protestujemy przeciwko strajkom w szpitalach i odwołujemy się do całego społeczeństwa o przeciwdziałanie tak nieludzkim metodom walki.

L. Babiński, lekarz naczelny szpitala ewangelickiego; Wł. Bruner, lekarz naczelny szpitala wolskiego; Br. Chrostowski, lekarz naczelny szpitala Św. Duchy; W. Dąbrowski, lekarz naczelny szpitala przy ul. Złotej; A. Gabszewicz, lekarz naczelny szpitala św. Rocha; r. Gromadzki, lekarz naczelny zakł. położn. na Pradze; W. Kamocki, lekarz naczelny inst. oftalm.; Fr. Kowalski, lekarz naczelny szpitala przy ul. Karolkowej; F. Malinowski, lekarz naczelny szpitala przy ul. Zakroczymskiej; St. Orłowski, ordyn. szpitala Św. Jana; A. Pulawski, lekarz naczelny szpitala Dz. Jezus; W. Popiel, lekarz naczelny zakł. położn. przy ulicy Karowej; A. Poznanski, lekarz naczelny szpitala przy ul. Ślizkiej; A. Rozentel, lekarz naczelny szpitala Św. Jana; Wł. Rodys, lekarz naczelny szpitala przy ul. Kopernika; J. Szwajcer, lek. nacz. szpit. starozakonných; Br. Sawicki, ordyn. szpitala Dz. Jezus; R. Szpilkowski, lekarz nacz. szpitala przy ul. Pokornej; Wł. Szeniał, lekarz nacz. szpitala im. Karoli i Marji; K. Zieliński, lekarz naczelny szpit. Przemienienia Pańskiego; A. Zapasiewicz, lekarz naczelny szpitala Św. Stanisława; St. Zaborowski, lek. nacz. zakł. położn. Św. Zofji; Ks. Watraszewski, lekarz naczelny szpitala Św. Łazarza.

Kronika polityczno-społeczna.

Strajk robotników miejskich. Strajk robotników miejskich trwał w dalszym ciągu. Wezwanie komisarza nadzwyczajnego na razie skutku nie odniosło. Jednak w pewnych grupach robotników zauważyć się daje tendencja do zakończenia strajku i przekazania swych żądań Komisji rozjemczej. Projekt ten wysuwany jest ze strony tych grup, które nie rezygnując ze swych żądań, z drugiej strony niechętnie patrzą na nadawanie strajkowi tonu akcji politycznej, aranżowanej przez żywioły komunistyczne.

W związku z tem wczoraj w Magistracie, przy udziale komisarza nadzwyczajnego odbywały się pertraktacje pomiędzy władzami municypalnymi a delegatami robotników.

Ostatecznie zgodzono się przekazać spór pod rozpatrzenie Komisji rozjemczej w składzie 3-ch przedstawicieli samorządu miejskiego, 3 przedstawicieli robotników miejskich oraz wybranego przez tychże superarbitra. Posiedzenie tej Komisji odbędzie się dziś (środa) o godz. 12 w poł. w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

Jednocześnie o godzinie 12 w poł. strajk będzie prze-rwany.

Zewnętrzne formy strajku były te same, co wczoraj. Najdotkliwiej strajk daje się we znaki w szpitalach, co spowodowało lekarzy naczelnych do ogłoszenia protestu przeciw stosowaniu tej broni walki ekonomicznej w środowisku chorych, którzy najbardziej a zgłola niezasłużenie cierpią.

Najwyższą Izba Kontroli Państwa, utworzona z mocy dekretu Naczelnika Państwa, rozpoczęła swą działalność w gmachu przy ul. Daniłowiczowskiej Nr. 18. Prezes izby. Przyjmuje we wtorki i piątki od godz. 11 do 12 w południe.

Dla żołnierzy polskich. W trzeci dzień Wielkiejnoy, 22-go kwietnia, odbędzie się wielka kwesta uliczna na rzecz żołnierzy polskich, broniących kresów wschodnich ojczyzny, i na uchodźców z Wołynia.

Przekonani jesteśmy, że ta kwesta wielkocnoia znajdzie w Warszawie jaknajbardziej poparcie. Wszak to trzeci dzień Zmartwychwstania Pańskiego, jakby dzień symboliczny zmartwychwstania ojczyzny. A uczynimy go najsłabszą chętnie ofiarą na rzecz żołnierza, broniącego kresów Rzeczypospolitej, i na rzecz tych męczenników, tych wiernych synów Polski; których burza bolszewicka oderwała od ognisk domowych i na tułactwo skazała.

Angielski Czerwony Krzyż dla Polski. Jak się dowiadujemy, Towarzystwo Angielskiego Czerwonego Krzyża wysłało w tych dniach przez Gdańsk do Polski transport złożony z m. w. 40—50 wagonów lekarstw, bandaży, przyrządów szpitalnych i t. d.

Dar ten powinien nadejść do Warszawy w końcu kwietnia.

Zjazd nauczycielski. Wczoraj przez cały dzień, z przerwą obiadową, obradowały w gmachu uniwersytetu poszczególne Komisje zjazdu nauczycielskiego.

Sekcja stroju szkolnictwa odbyła dwa posiedzenia pod przewodnictwem prof. Ludwika Bykowskiego i p. Nowaka. Dyskutowano w dalszym ciągu nad projektem stroju władz szkolnych.

W sekcji wychowania przedszkolnego p. Marja Weryhoradziwiłowiczowa wygłosiła referat na temat „Organizacja wychowania przedszkolnego”.

W sekcji szkół średnich toczyła się ożywiona dyskusja nad programem naukowym szkoły średniej, którą to sprawę referował szef sekcji II-giej Ministerstwa Oświaty, p. Tadeusz Łopuszański.

Pod przewodnictwem prof. Wład. Henricha z Krakowa i prof. Szobera z Warszawy obradowała sekcja kształcenia nauczycieli szkół średnich.

Republika czesko-słowacka.

Wiedeń, 15 kwietnia (PAT). — „Der Neue Tag“ donosi, jak twierdzi, że źródła b. dobrze poinformowanego, że w Paryżu zapadła uchwała, aby republika czesko-słowacka graniczyła bezpośrednio z Rumunią tak, że Węgry będą zupełnie odcięte od wschodu.

Komisje na kongresie.

Ljon, 12 kwietnia (PAT). — Iskr. st. warsz. — Dnia 12 kwietnia odbyły się posiedzenia następujące komisje: techniczna dla spraw lotniczych, komisja polska, w której bierze udział p. Paderewski, następnie podkomisja finansowa i komisja monetarna, podkomisja rumuńska i wreszcie centralny komitet terytorjalny.

Zboże dla Europy.

Ljon, 12 kwietnia (PAT). — Iskr. st. warsz. — Z New Yorku donoszą: Posiadacze zapasów zboża odbyli wczoraj zebranie, na którym uchwalono stworzenie organizacji, któraby umożliwiła wysyłkę 600,000 ton zboża miesięcznie ze Stanów Zjednoczonych do Europy. Prezydent korporacji wyjaśnił uczestnikom zebrania przykre położenie pewnych krajów Europy, a w szczególności Rumunii, Serbii, Armenii, Polski i Finlandji, które wymagają rychłej i ciągłej pomocy.

Pokój przedwstępny.

Wiedeń, 15 kwietnia (PAT). — Biuro korespondencyjne podaje informację Havasa z Paryża, że pewna wybitna osobistość amerykańska oświadczyła w dzienniku „Chicago Tribune“, że na posiedzeniu, które się odbyło w mieszkaniu Wilsona, zapadła uchwała, aby dnia 25 b. m. przedłożono warunki pokoju wstępnego. Wszystkie ważne sprawy już praktycznie uregulowano. Sprawy Trydentu i Adriatyki także były przedmiotem obrad. Należy przypuścić, że przy tej sposobności Wilson z całą otwartością poruszy trudności, które wyłoniły się w toku narad, i będzie się starał wskazać prawdopodobny termin zawarcia pokoju. Ponieważ Wilson w pierwszych dniach maja wyjedzie z Francji, w pewnych kołach Ententy przypuszczają, że oznajmiono już Niemcom warunki ostatecznego układu pokojowego i że rząd Eberta i Scheidemanna przyrzekł Entencie, że przyjmie bezwzględnie te warunki.

Bolszewizm w Bawarii.

Wiedeń, 15 kwietnia (PAT). — B. kor. donosi z Monachjum: Słychać, że dr. Levin pozostawał za pomocą telegrafu iskrowego w styczności z Leninem i Belą Kuhnem i otrzymywał od nich instrukcje. Kilkunastu ros. i węgierskich komunistów przybyło w zeszłym tygodniu do Monachjum.

Wyjaśnienia Lloyd George'a.

Wiedeń, 15 kwietnia (PAT). — Biuro Kor. donosi z Londynu: Świat polityczny oczekuje z wielkim zajęciem oświadczenia, jakie Lloyd George złoży we środę w Izbie gmin. W mowie swej ma on przedstawić obecny stan prac konferencji pokojowej i dać ważne wyjaśnienia, pozostające w związku z zawarciem pokoju.

Rosja i Węgry.

Moskwa, 15 kwietnia (PAT). — Iskr. st. pozn. — Zastępca komisarza Karachan telegrafował do Beli Kuhna, ażeby przedstawiciel rządu węgierskiego w Szwajcarii, jeżeli taki już istnieje, przyjął na siebie zadanie obrony interesów obywateli rosyjskich w tym kraju.

Odzyskanie Odessy.

Wiedeń, 15 kwietnia (PAT). — „Neues Wiener Abendblatt“ donosi, że Ententa dn. 10 b. m. odzyskała Odessę.

Ostatnia poczta.

Liga narodów.

P. A. T. komunikuje, że Biuro korespondencyjne wiedeńskie donosi z Paryża o Lidze narodów szczegółowo następująco:

Według doniesienia Biura Reutersa, ogłoszono projekt Ligi narodów.

Według tego projektu, Liga narodów będzie założona w interesie współpracy w popieraniu pokoju. Liga obejmie:

a) Wszystkie państwa, prowadzące wojnę, wymienione w akcie, dołączonym do projektu;

b) wszystkie państwa neutralne, również wymienione;

c) w przyszłości każdy kraj, posiadający własny rząd, a za którego dopuszczeniem opowie się 2/3 państw, które są już członkami Ligi narodów.

Liga narodów będzie sprawowała swe czynności za pośrednictwem zgromadzenia, w którym weźmie udział nie więcej, niż trzech przedstawicieli każdego państwa, przyczem każde państwo, będące członkiem Ligi, będzie miało tylko jeden głos, tudzież za pośrednictwem rady, do której w razie potrzeby będą po jednym przedstawicielu pięciu wielkich mocarstw, oraz po jednym przedstawicielu czterech innych państw. Radę tę, co pewien czas, wybierać będzie zgromadzenie.

Liczba państw wszelkich kategorii, które mają przedstawicielstwo w Lidze, może być zwiększona przez jednomyślną uchwałę rady, albo przez uchwałę większości zgromadzenia. Inne państwa mają prawo, jako członkowie rady, brać udział w posiedzeniach tej rady podczas obrad jej nad sprawami, które specjalnie ich dotyczą.

Zarówno w radzie, jak w zgromadzeniu, każde państwo ma tylko jeden głos. Oba te ciała muszą zbierać się w ustalonych terminach. Mogą one zajmować się każdym przedmiotem o znaczeniu międzynarodowym, względnie każdym przedmiotem, który zagraża pokojowi światowemu. Uchwały obu ciał muszą zapadać jednomyślnie, oprócz specjalnych przypadków, w których do uchwały wystarcza większość głosów.

Liga narodów będzie miała stałego sekretarja. Zarówno w nim, jak i w ciałach utworzonych przez Ligę narodów, mogą zasiadać zarówno mężczyźni, jak kobiety. Będzie też utrzymywany stały trybunał międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości, oraz rozmaite stałe komisje i biura.

Państwa, będące członkami Ligi, zgadzają się na to, aby:

a) ograniczyć zbrojenia;

b) dokładnie informować się wzajemnie o swych zbrojeniach wojskowych i programach wojskowych i marynarskich;

c) szanować wzajemnie swe terytoria i polityczną niezależność oraz zabezpieczyć je przeciw obcemu wnieśnieniu się;

d) spory międzynarodowe przedstawiać międzynarodowemu trybunałowi rozjemczemu, albo radzie do zbadania, w żadnym zaś przypadku nie uciekać się do wojny, zanim nie upłyną 3 miesiące od wydania wyroku, albo zanim nie będzie wydane jednomyślne polecenie, a nawet wówczas nie rozpocząć kroków wojennych, jeżeli jakieś państwo nie przyjmie wyroku, względnie polecenia;

e) państwo, które złamało powyższy układ, mają członkowie Ligi uważać za takie, które dopuściło się działania wojennego przeciw Lidze narodów, zerwać z niem wszelkie stosunki gospodarcze i inne i pozwolić na przemarsz przez swoje terytoria wojsku, które tworzy siłę zbrojną w imieniu Ligi narodów; rzeczą jest rady polecić, ile oddziałów wojskowych mają dostarczyć poszczególne rządy, ale w tym wypadku potrzebna jest też zgoda właściwych rządów;

f) nie brać pod rozwagę żadnych traktatów wiążących, zanim nie będzie o tem zawiadomiona Liga narodów; zgromadzenie ma prawo doradzić ponowne zbadanie traktatu, dotyczącego takich interesów i zobowiązań, które nie są zgodne z wymaganiami teraźniejszymi, oraz nie uznać za wiążące takich układów, które nie zgadzają się z umową o Lidze narodów.

Państwo, które złamie swe zobowiązania, można wyłączyć z Ligi narodów.

Układ ten nie narusza mocy takich zobowiązań międzynarodowych, które wynikają z układów o międzynarodowym sądzie rozjemczym, względnie umów poszczególnych krajów, które (podobnie, jak to czyni doktryna Monroe) mają na celu utrzymanie i zabezpieczenie pokoju.

Byłe kolonie niemieckie i obszary państwa tureckiego mogą być zarządzane w interesie cywilizacji przez wybrane w tym celu państwo, które będzie mandatarjuszem Ligi narodów.

Lige narodów uznaje się za ciało centralne, które stawia sobie za zadanie organizowanie i popieranie wszelkiego rodzaju pracy międzynarodowej.

Do umów dodatkowych do tego układu wymagane jest uznanie wszystkich państw, reprezentowanych w Lidze, oraz zwykła większość na zgromadzeniu. Państwa, któreby oświadczyły, że nie przyjmują tego rodzaju uchwalonych wniosków, nie są niemi związane, ale w takim razie przestają być członkami Ligi narodów.

LISTA OFIAR WALK

za czas od 10 — 20 Lutego 1919 włącznie.

(Ciąg dalszy).

Kropczyński, pch., 4 pp., km., zab.; Kruk Kasper, 1 bat. sztur., r.; Kruszyński Bronisł., 3 p. now. rad., r.; Kubica Józ., sekc., 8 pp. km., r.; Kuczyński Józ., 30 pp., 3 kom., zag.; Kudelski Jan, 8 pp., 9 kom., zab.; Kudzia Wiktor, 2 pp., r.; Kuśmierczyk Mich., 1 pp., l., r.; Klobukowski Jan, 36 pp., k. k. m., zab.; Kwiatkowski Antoni, 36 pp., k. k. m., zmarł w szpitalu; Kempa Edward, szer., 8 p. l. 11 kom., r.; Koziereg Franc., szer., 8 pp., 12 kom., r.; Kaliczynski Roman, st. żoł., 8 p. 12 k., r.; Kowalewicz (Stef.), szer., 8 p. l., 9 kom., r.; Kasiński Mar., st. żoł. 8 p. l., r.; Kossowski Walr., st. żoł., 36 p., 1 kom., r.; Kijewski Eug., szer. 36 p., r.; Kasprzak Piotr, szer., 36 p. k. k. m., r.; Kozłowski Jan, szer., 36 p. k. k. m., r.; Kaucz Jan, 5 pp. 1 kom., r.; Klimczak Wład., 28 pp., 10 kom., r.; Kubiś Antoni, 28 pp., 12 kom., r.; Landman Bery, 5 pp., r.; Lemek, 4 pp., zab.; Lencznar Mich., 1 b. strz., zag.; Leszczyński Jan, sierż., żand., zab.; Lichnowski Karol, sekc., 11 pp. 7 kom., zab.; Lipiński Wacław, 5 pp., r.; Litwa Wojciech, 3 b. ziem. Tarn., zab.; Łakomy Wład., 3 pp., 1 b., n.; Łopata Kar., podch., 5 k. etap, r.; Łukawski Józ., B. radom., zab.; Łyp Wład., 3 pp., r.; Lejko Stan., 28 pp., 11 k., r.; Latek Józ., szer., 36 pp., 1 kom., zab.; Lewiński Czesł., podch., 36 p. 3 kom., r.; Lerc Ludw., szer., 36 pp., 2 kom., r.; Lewandowski Ign., 1 pp. 4 kom. inż., r.; Lubert Sewr., szer., komp. saper., r.; Majcher Miecz., plut., 4 pp., 3 kom., zag.; Majka Tom., k. pow., l., r.; Malajny Stef., 4 pp., zab.; Maliński Fel., 13 pp., r.; Malajut St., 4 pp., 3 kom., zab.; Małeki Tom., 11 pp., 1 kom., zag.; Małkowski Wład., 10 pp., r.; Marchewka Jan, 24 pp., r.; Markiewicz Józ., 4 pp., zab.; Marszałek Mar., 1 b. Modelskiego, zab.; Matkowski Wład., 10 pp. r.; Mazur Fel., sekc., 15 pp., r.; Mazur Szczep., 4 pp., 3 kom., r.; Mecht Stan., 4 pp., 3 kom., r.; Mentek Bron., sierż., 4 pp., r.; Michalski Alojzy, 10 pp., r.; Michniuk Franc., 5 pp., r.; Mikuszewski Czesł., 1 pp. strz., r.; Miłczarek Wład., 1 b., r.; Miodek Jan, str., żoł. strz., c. r.; Miśkiewicz Józ., sekc., 8 pp. leg., r.; Miśkiewicz Józ., 2 pp., r.; Mitraszewski Walerjan, 2 pp. strz., r.; Mordziarska Józ., 10 pp., r.; Mordziak Stan., 8 pp. art., r.; Moszyński Tad., 1 pp., 4 kom., r.; Muszyński Jan, 5 pp., 12 kom., r.; Majewski Jerzy, 28 pp., 10 kom., r.; Marciewski Jan, 8 p. l. k. k. m., zab.; Marzeńkowski Kaz., szer., 8 pp., 9 kom., zab.; Mrówka Antoni, szer., 8 pp., r.; Michalczak Stan., szer., 36 pp., k. k. m., r.; Malinowski Wacław, st. żoł., 36 p., r.; Moor Kaz., szer., komp. saper., r.; Nacherny Bron., b. sztur., r.; Nazer Emil, sekc., 2 pp., r.; Nazimek Piotr, 5 b. Olkusk., r.; Niedzielski Jan, K. Płocka, l., r.; Niedźwiecki Mich., 30 pp., r.; Niezankowski, por., 4 pp., 3 kom., zab.; Nowak Józ., strz., 1 pp., odz., techn., zab.; Nowak Piotr, 4 pp. km., r.; Nowak Stan., 3 b. Tarnowski, zab.; Nowicki Kaz., 1 bat., warsz., r.; Nemelski Ludwik, ppor., 8 p. l., zab.; Niedziałkowski Wład., szer., 8 p. l., r.

Obrzud Stan., ppor., 4 pp. kom., r.; Ochalek Franc., plut., 4 pp., 3 kom., r.; Olbracht Kaz., 1 pp., strz., r.; Olesik Wład., 5 bat., r.; Olewiński Ig., 1 pp., warsz., k., zab.; Olma Rud., 11 pp., 3 kom., r.; Olszowy Aleksan., 4 pp., r.; Orlicz Kaz., 4 pp., kom., r.; Orłowski Jan, B. radom., r.; Osiński Bol., sanit., 3 pp., r.; Owsik Gust., Olczak Walerjan, 2 pp., 8 kom., r.; Oleksiak Józ., st. żoł., saper., kom., r.; Pach Józ., sekc., 4 pp., zab.; Paczkowski Józ., 1 b., warsz., kom., zab.; Padrys Waw., 1 b. strz., zab.; Pagoza Marc., sekc., 4 pp., 3 kom., zab.; Pająk Andrzej, 4 pp., kom., r.; Pamolak, 4 pp., zab.; Parki Stan., 11 pp., zab.; Pasikowski Witold, ppor., 5 pp., r.; Paszczyński Jerzy, 9 pp., n.; Pawlik Wład., 30 pp., 4 kom., zg.; Pelechaby Rom., sier. sztab., r.; Piątek Miecz., 15 pp., 4 kom., l., r.; Piekarski Miecz., ppor. b. Olkusk., zab.; Piklikiewicz Kaz., sier., 1 b. warsz., zag.; Piwowar Józ., 4 pp., kom., r.; Piwowar Stan., 8 pp., r.; Pleskacz Stan., plut., 10 pp., 3 b., zab.; Plesner Szczep., l. b., strz., zag.; Platek Wład., 5 pp., pp., ch.; Płużeński Jan, 36 pp., r.; Podsiadły Henryk, 5 pp., l., r.; Polański Stef., telefon, l., r.; Pomper Paweł, sanit., n.; Prochacki Stan., sekc. 1 bryg. lwow., r.; Prokórski Piotr, 1 b. ropczycki, l. r.; Prugar Mar., podpor., 3 pp., r.; Prifer Miecz., 10 pp., 1 kom., r.; Przybek Ign., 3 pp., 1 kom., r.; Przywiecki Józ., 2 pp., 1 kom. l., r.; Pszczak Alf., sier., 4 pp., 5 kom., r.; Pusz Franc., 1 b. strz., 2 kom., zab.; Pierchała Józef, 28 pp., 3 kom., r.; Pol Jan, 28 pp., 10 kom., r.; Pehmański Wacław, 8 p. l., 10 k., zab.; Psyk Marjan, szer., 36 pp., 1 kom., zab.; Podstawka Marceł, szer., 8 p. l., 10 kom., r.; Prus Mich., kapr., 8 p., 9 kom., r.; Rabenda Jarosl., plut. 5 b. Olkusk., r.; Rabiej Franc., 3 pp., 4 kom., zg.; Rafa Ign., st. żoł., 3 b. strz., Tarn., zab.; Ratz Jak., 10 pp., l., r.

(Dalszy ciąg nastąpi).

